

Delta i debatten, skriv til oss!

Send ditt innlegg til: debatt@nationen.no

Innlegg kan også sendes per post til Nationen, Postboks 9390 Grønland, 0135 Oslo. Merk konvoluttet «debatt». Innlegg som sendes elektronisk blir prioritert.

Tekstlengder:

Kronikk: Maks 5000 tegn med mellomrom.

Leserinlegg: Maks 2000 tegn med mellomrom

Kun bestilte kronikker honoreres. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innsendt stoff og til å publisere det elektronisk.

KRONIKK

Bistand: Norsk bistand eksemplifiserer i økende grad dreiningen mot agribusiness i kampen mot sult og fattigdom, blant annet i Tanzania, skriver kronikkforfatteren.

FOTO: CORNELIUS POPPE, NTB SCANPIX

Afrika for agribusiness

Arets Afrikanske vinnere ble Tanzania og Sudan som begge fikk 63,2 poeng. På en sterk 3.plass kom Uganda med sine 60,5, mens Kenya og Mocambique kom på 4. og 5.plass med henholdsvis 58,3 og 57,5 poeng. Dette er ikke resultatene fra en Afrikansk utgave av Melodi Grand Prix, men kommer fra en annen form for konkurranse arrangert av Verdensbanken. Du vet, banken hvis hovedmål er en verden fri for fattigdom.

Tallene er fra 2016 utgaven av Bankens «Enabling the Business of Agriculture» (EBA) som rangerer land etter hvor attraktivt det er for selskaper å investere i bl.a. kunstgjødsel, såfrø og jord. Teorien er at jo høyere poengsum et land har, jo mer konkurranse-dyktig og bedre tilrettelagt er det for private investeringer, som igjen vil føre til mindre sult og fattigdom. Det høres fint ut, men i praksis kan det for mange føre til forverrede levevilkår.

Årets EBA rapport presenterer data om ulike lands reguleringer som påvirker investeringsklimaet i landbrukssektoren. Disse dataene – innhentet fra 40 land,

PRESS

«Småbønder er under sterkt press til å gi fra seg jordområder til fordel for større, og det som anses som mer effektive, produsenter.»

15 av dem Afrikanske – danner grunnlaget for en gjennomsnittlig poengsum fordelt på en skala fra 0-100. Det overordnede målet, ifølge Banken, er å gi land en oppskrift på godt investeringsklima, skape sammenligningsgrunnlag og stimulere til reformer basert på land med høyere poengsum.

Ved å sette land opp mot hverandre, bidrar EBA rankingen til det vi på godt norsk kaller et «race to the bottom». Det var konklusjonen i en rapport nylig publisert av den amerikanske tenke-tanker Oakland Institute. Land som innfører begrensninger for investorer til å få tilgang til store jordområder og heller fremmer småbønders tilgang til jord, vil kunne få en lavere poengsum. Det samme gjelder også land som innfører tiltak for å beskytte og styrke lokale frøsystemer fremfor å åpne opp for et internasjonalt frømarked dominert av et fåtall store aktører.

Slike reguleringer, som vil beskytte nasjonale jordbrukssektorer, er «diskriminerende» og for «komplekse» ifølge EBA språket. Gjennom ulike utviklingsprogram, som for eksempel G8 landenes New Alliance for Food Security and Nutrition, knyttes bistands-overføringer i økende grad til kondisjonaliteter i henhold til EBA.

Norsk bistand eksemplifiserer i økende grad dreiningen mot agribusiness i kampen mot sult og fattigdom. Ofte er mottagere av bistandspenger kommersielle selskaper som hevder å kombi-

nere både sosiale og miljømessige hensyn med profit. Norsk støtte går for eksempel til å utvikle en såkalt landbrukskorridor i Tanzania: The Southern Agricultural Growth Corridor (SAGCOT) er et offentlig-privat samarbeid mellom Tanzania, donorer og noen av verdens største landbrukskonserner.

Det hevdes at småbønder er i hjertet av SAGCOT, men disse er under sterkt press til å gi fra seg jordområder til fordel for større, og det som anses som mer effektive, produsenter. En ny avtale mellom norske myndigheter, SAGCOT og Yara m.fl. tar sikte på å utvide leverandørkjeder av blant annet kunstgjødsel og kommersielle såfrø under overskriften «klimasmart» landbruk. I et annet SAGCOT prosjekt har statens investeringsfond for utviklingsland (Norfund) investert store penger i en risplantaasje - eid av det britiske selskapet Agrica – som har ført til tvangsflytting og sterkt forverrede levevilkår for lokale småbønder.

Dreiningen mot agribusiness og ekspansjon av et industrielt landbruksregime er en utvikling det advares sterkt mot blant Tanzanianske sivilsamfunnsorganisasjoner. De frykter at myndighetene og donorer som Norge sin støtte til en slik utvikling primært beskytter store selskapers interesser, fremfor småbøndenes. Sistnevnte har i stor grad vært ekskludert fra medbestemmelse og påvirkningsmuligheter i SAGCOT, mens makten over matpro-

duksjonen potensielt flyttes bort fra dem.

Til tross for manglende støtte under siste tiårs nyliberale strømninger og spredning av et industrielt landbruksregime, fortsetter småbønder å være de viktigste aktørene for verdens matsikkerhet. Småbønder produserer rundt 70-80 prosent av verdens mat på rundt en firedel av det tilgjengelige jordbruksarealet. Derfor må investeringer i landbruket rettes mot disse på måter som øker kontrollen deres over alt fra jord til innsatsmidler, og som samtidig spiller på lag med naturen.

Den nye rapporten fra det internasjonale ekspertpanelet for bærekraftige matsystemer (IPES) - nylig lansert i Trondheim - er klar: En finjustering av det industrielle landbruket holder ikke. Det er behov for en grunnleggende annerledes tilnærming, der løsningen ligger i å diversifisere landbruket og re-orientere det rundt agroøkologiske praksiser. Dette er også hva verdens største organisasjon for småbønder – Via Campesina – forfekter, og det er på tide at nasjonale myndigheter og donorer spisser ørene og hører etter.

Fokuset må endres fra å skape gode investeringsklima for å spre et utdatert industrielt og uniformt landbruksregime, til å skape et klima for småbønder i et moderne, fremtidsrettet og mangfoldig agroøkologisk landbruk.

Mikael Bergius
Stipendiat på Noragric, NMBU

NETT

Sagt på nationen.no

Dale og lamma I

«Selvsagt gjør de det. Vil jo ha masse overproduksjon sånn at prisene går til bunns ...»

Cathrine Andersen

Dale og lamma II

«Og at fleire «små» sluttar å drive...»

Aslaug Irene Skår

Arendal og kuforbud I

«Ulv vil de ha uti heia, men livredde for noen kalver!!!!. Hvor gal skal denne verden bli???»

Nils Østerhus

Arendal og kuforbud II

«Haha stakkars folk. Er di redde for kuer er det kanskje like greit å holde seg hjemme i blokka si.»

Magnus Vinjerui

Arendal og kuforbud III

«Det passer ikke meg at du har kuer. Bytt til sau.» Vel, det passer ikke meg at du har barn. Få deg hund i stedet

Lisa Kallerud Lyngås

For lam: I Arendal vil folk heller ha sauer enn kyr i beiteområdene. Også landbruksministeren vil ha flere flere lam. FOTO: NTB SCANPIX

Sagt på Twitter

«Kan Noreg og Storbritannia starte ein eigen union? Ein union utan rovdyr, utan asylsøking og med Listhaug som president? God save the Queen!»

KNUT I. BJØRLYKHAUG @BJORKLYK

«1. Trump som presidentkandidat. 2. Island til 8-delsfinale. 3. BrExit. 4. Listhaug mest pop statsråd. Ikke engang Snåsamanen så dette komme.»

GUNNAR ØSTGAARD @GUNNAR000

«Storbritannia har stemt for å forlate EU, de har ikke stemt for å forlate Europa. Vesentlig forskjell. #Brexit»

GEIR HUDØ JØRGENSEN @GEIRJØRGENSEN

«Det eneste positive jeg finner i Brexit er at de kan få folk til å slutte å se på Trump som en morsom spøk.»

MERLIN ZIMMERMANN @THEJONATANOVICH